12.10.2022

Talousvaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 174/2022)

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (*jäljempänä MaRa*) toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. Kotimarkkinat ja kiristyvä kansainvälinen tilanne

Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan aiheuttama kansainvälisen tilanteen kiristyminen, pakotteet, energian ja raaka-aineiden voimakas hinnannousu ovat iskeneet raskaasti matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alaan. Ravintoloiden maksamat tukkuhinnat ovat kohonneet kuluttajahintoja nopeammin. Vuoden 2022 kesäkuussa ravintolaruoan raaka-aineiden tukkuhinnat olivat 13,3 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuoden 2021 syyskuussa, kun vastaavasti yleiset kuluttajahinnat nousivat samalla aikavälillä 6,8 prosenttia. Taloudellista ahdinkoa syventää se, että yritykset kohtaavat uuden kriisin koronapandemian raskaiden rajoitustoimien jälkeen.

Elokuussa 2022 dieselin hinta oli 37 prosenttia ja sähkön hinta 43 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Polttoaineiden hinta on syksyllä laskenut kesän ennätyslukemista. Lokakuun alussa öljyntuottajamaat päättivät kuitenkin raakaöljyn tuotannon leikkaamisesta. Kalliimman öljyn ennakoidaan vauhdittavan entisestään jo valmiiksi korkeaa inflaatiota Euroopassa.

Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan uhkakuvat ovat kasvaneet Venäjän julistaman osittaisen liikekannallepanon, Venäjän laittomasti tekemien alueliitosten ja kiristyneen sotaretoriikan seurauksena. Myös Nord Stream kaasuputkien sabotaasi on kiristänyt kansainvälistä turvallisuustilannetta Euroopassa. Venäjän sisäiseen kehitykseen sisältyy myös epävarmuustekijöitä, joilla on vaikutusta Suomeen ja koko Euroopan turvallisuustilanteeseen.

Kustannusten voimakkaan kallistumisen ja Venäjän hyökkäyssodan seurauksena kuluttajien luottamus on alimmalla tasolla mittaushistoriansa aikana. Kuluvana vuonna inflaatio on noin seitsemän prosenttia. Vaikka inflaatio heikkenee nykyennusteiden mukaan ensi vuoden puolella, on se

keskimäärin tavallista korkeammalla tasolla. Kuluttajien heikko luottamus vaikuttaa vaikeasti arvioitavissa olevalla tavalla kotimarkkinoilla toimivien yritysten liiketoimintaan vielä tulevinakin vuosina.

Polttoaineen hinta on pudonnut kesän 2022 ennätyslukemista lähelle kahta euroa ja sen allekin. Polttoaineiden hinta on kuitenkin edelleen korkealla tasolla. Se vaikuttaa kielteisesti suomalaisten matkustushalukkuuteen kotimaassa omalla henkilöautolla ja matkailu- ja ravintola-alan kustannuksiin kohonneiden kuljetuskustannusten kautta. Esimerkiksi vuoden 2020 lokakuussa dieselin keskihinta oli 1,24 euroa litralta ja bensiinin (95 E) 1,45 euroa litralta. Vuoden 2021 lokakuussa dieselin hinta oli 1,63 euroa litralta ja bensiinin (95E) 1,8 euroa litralta.[1]

Suomalaiset tekevät esimerkiksi Pohjois-Suomen matkoista noin 90 prosenttia henkilöautolla. Korvaavia vaihtoehtoja henkilöautolle ei käytännössä ole. Polttoaineen korkea hinta tukee kotimaan matkailun sijaan ulkomaan matkailua, koska esimerkiksi viihderisteilyjen ja ulkomaan lentojen polttoaineet ovat arvonlisäveroista vapaita. Tilannetta pahentaa vielä se, että polttoaineveron osuudesta maksetaan arvonlisäveroa.

Suomi on harvaanasuttu maa, jossa myös kuljetusmatkat ovat pitkiä. Korkeat polttoaineiden hinnat nostavat kuljetusyritysten kustannuksia. Kohonneet kustannukset vyörytetään asiakasyritysten maksettavaksi.

Kotimarkkinoiden toimivuudella on suuri merkitys Suomen kansantaloudelle. Talouden näkymät ovat hyvin epävarmat. **Tällaiseen epävarmaan talous- ja turvallisuustilanteeseen sopii erityisen huonosti hallituksen esityksessä oleva ehdotus, jonka mukaan jakeluvelvoite nostettaisiin 13,5 prosentista (vuonna 2024) 28 prosenttiin ja jakeluvelvoitetta kiristettäisiin aiemmin päätetyistä tasoista.** Huomioon tulee ottaa myös se, että monien kotimarkkinayritysten talous on kuralla kaksi vuotta kestäneiden koronarajoitusten takia.

2. Jakeluvelvoitteen alentaminen vuonna 2023 välttämätöntä – ei kiristyksiä vuosille 2024–2030

Varautumisen ministerityöryhmä päätti 7.4.2022, että polttoaineen jakeluvelvoitetta alennetaan väliaikaisesti 7,5 prosenttiyksiköllä vuonna 2022 ja vuonna 2023.

Jakeluvelvoitteen laskeminen vuonna 2022 alensi polttoaineen pumppuhintoja kesällä 2022 ja toi kaivattua helpotusta Venäjän hyökkäyssodan takia korkealle kohonneisiin autoilun ja kuljetusten kustannuksiin.

Hallituksen esityksessä esitetään, että uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitteen alentamista jatketaan ministerityöryhmän linjauksen mukaisesti

[1] https://www.aut.fi/tilastot/verotus_hintakehitys_ja_liikennemenot/bensiinin_ja_dieselin_hintakehitys?download_7981=1

myös vuonna 2023 (21 prosenttia → 13,5 prosenttia). **MaRa pitää jakeluvelvoitteen alentamista erittäin tervetulleena ja välttämättömänä.**

Ehdotuksen mukaan jakeluvelvoitteen alentamisesta vuosilta 2022 ja 2023 toteutumatta jääneet päästövähennykset katettaisiin korottamalla seuraavien vuosien jakeluvelvoitetta. Samalla vuoden 2030 jakeluvelvoitetta nostettaisiin 30 prosentista 34 prosenttiin.

Kotimarkkinoilla toimivien yritysten kilpailukyvyn ja työllistämismahdollisuuksien edistäminen ja kuluttajien ostovoiman turvaaminen on tärkeää myös päästövähennyksien aikaansaamiseksi. Jos taloudellinen tilanne on heikko, toimijat eivät pysty tekemään päästöjä vähentäviä toimia. Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan, talouspakotteiden – ja vastapakotteiden takia nousseet energia- ja muut kustannukset vaikuttavat erittäin negatiivisesti kuluttajien ja yrittäjien taloudelliseen tilanteeseen.

Valtion ei tule lisätä yritysten ja kuluttajien ahdinkoa kustannuksia lisäävillä päätöksillään.

Tulevien vuosien talouden kehitykseen, Euroopan turvallisuustilanteeseen ja energian- ja polttoaineen hintojen kehitykseen liittyy niin paljon epävarmuustekijöitä, että jakeluvelvoitteen tasojen korottamiselle vuodesta 2024 alkaen ei ole perusteita.

Päästöjen vähentämisessä keinojen vaikutusta on tarkasteltava kotimaan lisäksi myös globaalilla tasolla. Tämä koskee myös liikennesektoria. Esimerkiksi valtiovarainministeriö on 8.8.2022 antamassaan lausunnossaan todennut, että ehdotetut korotukset vuosille 2024–2029 eivät todennäköisesti vähentäisi globaaleja päästöjä hiilivuotovaikutuksesta johtuen.

MaRa katsoo, että, että biopolttoaineiden jakeluvelvoitteen tasoa vuosien 2024–2030 osalta tulee tarkastella myöhemmin. Tarkastelu tulee tehdä syksyllä 2023.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Timo Lappi
toimitusjohtaja

Kai Massa
lakimies

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualojen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyrityksiä, leirintäalueita, kongressi- ja tapahtumatoimialan yrityksiä, ravintoloita, catering-yrityksiä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikenneasemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalveluyrityksiä, luontomatkailuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 3 100 jäsentä, joilla on 7 700 toimipaikkaa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 70 000 henkilöä